

Fra Vingaarden.

DA HAN KOM I ANGST, BAD HAN YDMYGT.
2 Kron. 33, 12.

„Hvo, som ikke vil høre, maa føle,“ siger et gammelt Ord, og endnu den Dag i Dag er det ofte Tilfældet, at Folk i de gode Dage er utilgængelige for de bedste Lærdomme; men saa med eet faar de Øjnene op, naar Nøden bryder ind over dem og tager paa dem med sin haarde Haand. Herom vil jeg fortælle en Historie, som har tildraget sig blandt nogle tyske Nybyggere i Sydrußland.

En russisk Handelsmand havde lejet en troende Kolonist til at køre for sig et langt Stykke Vej gennem den mennesketomme Steppe til nærmeste Jernbanestation. De sad ved Siden af hinanden paa Vognsædet og passiarede om allehaand Ting. Talen faldt da ogsaa paa religiøse Emner, og Købmanden begyndte at spotte over Troen paa en Gud, der skulde høre Bønner, og bragte snart den udammede Tysker, der tilmed manglede Færdighed i det russiske Sprog, saaledes i Klemme, at sidstnævnte sagde: „Maale mig med Dem i Ordstrid det kan jeg ikke; men jeg vil bevise Dem, at alt dette, som De ler ad — Gud, Bøn, Samvittighed og Dom — dog er virkelig sandt.“ Russeren lo endnu en Tid lang; derpaa talte han om noget andet og glemte sin Spot. Hans Rejsefælle var imidlertid bleven tavst og indesluttet. Pludselig pegede han paa et Slaentornekrat ved Vejen og sagde: „Der fandt man forrige Sommer en Kornhandler fra Rastoff med kløvet Pandeskal.“ Forfærdet saa Købmanden hen imod Krattet, og uvilkaarlig greb hans Haand efter Brystlommen. „Naa, saa der har De Deres Penge,“ brummede Tyskeren og saa paa ham med et skummelt Blik.

Atter kørte de et Stykke Vej, da afbrød Kudsken Dødsstilheden med den Bemærkning: „I denne Dal blev i Vinter to rige Jøder overfaldne, slaat ihjel og udplyndrede.“ — „Forfærdeligt,“ sukkede Købmanden og saa sig sky om. Solen var netop gaaet ned, og et uhyggeligt Tasmørke bredte sig ud over den flade Steppe.

Pludselig standser Vognen. „Staa af!“ brøler Kudsken med hæst Stemme til sin Passager. Skræklagen adlyder Russeren. Derpaa springer ogsaa Kolonisten af Vognen, trækker sin lange Kniv frem og raaber med Tordenstemme: „Knæl ned og bed din sidste Bøn, før jeg skærer Halsen over paa Dig!“ — „For Guds Skyld, hav dog Medlidenhed med mig!“ skreg den uheldige og faldt paa Knæ.

„Der er ingen Gud til, ingen Dom, ingen Samvittighed! Du maa dø; thi jeg har dine Penge behov!“

„Men betenk dog, at Sagen kommer ud blandt Folk!“

„Der kommer ingenting ud! Intet Menneske kan bevise, om jeg om Natten har sat Dig af ved Jernbanestationen eller ikke! Desuden er jeg bekendt som en ærlig Mand, saa intet Menneske finder paa at fatte Mistanke til mig. Bered Dig nu til Døden — jeg har ingen Tid.“

Alle Fornuftsgrunde, alle Bønner, alle Taarer var forgæves. Da begynder den uheldige at bede under en Strøm af Taarer; han bekender sin Synd for sin Gud, beder for sin Sjæl og anraaber den almægtige om at antage sig hans unge Hustru og hans smaa uforsørgede Børn. Pludselig bliver han afbrudt, idet Manden som staa foran ham med den dragne Kniv, siger:

„Ser Du, dersom jeg nu ikke troede paa Gud og paa den tilkommende Dom, og dersom jeg ikke selv gav mig af med at bede, saa kunde jeg nu rolig berøve Dig Livet. Men fordi jeg frygter for den levende Gud, derfor lader jeg Dig leve. Nu — er der saa en Gud til?“

„Ja, der er en Gud til,“ stammede den knælende med bævende Læber.

„Nu, saa har jeg altsaa bevist Dem det, som jeg lovede Dem. Stig nu op, min gode Mand; vi maa skynde os for ikke at komme for sent til Toget.“

Paa Banegaarden vilde Købmanden betale fem og tyve Rubler ud over den akkorderede Pris; men Tyskeren sagde: „Nej, jeg skal kun have Betaling for Kørslen. Behold De Deres Penge og det, som De i Dag har lært i Undervisningstimen ude paa Steppen!“

DE 40 RIDDERE.

Da Herrens Apostle og første Vidner drog ud i Verden for paa hans Befaling at prædike Evangeliet for alle Folk, var hele den da kendte Verden samlet i eet stort Rige, der kaldtes det romerske Rige. Det blev regeret af Kejsere, umaadelig mægtige Fyrster, hvis mindste Vink man skælvende adlød. De vilde ikke vide noget af Kristendommen at sige, og modsatte sig paa det ivrigste at den udbredtes i Riget. Men i dybeste Forstand var det egentlig ikke dem, men det var den Verdens Fyrste, Djævelen, der stod imod og brugte Kejserne som sine Redskaber; thi Djævelen vidste, at hvor Guds Evangelium kom frem og blev modtaget af Hjerterne, mistede han Herredømmet over mange Sjæle.

Der skete paa Kejsers Befaling mange Forfølgelser af de Kristne i de første tre Aarhundreder; men særlig kan vi tale om 3 store Forfølgelser, der strakte sig over Romerriget. Det var under en Kejser, der hed Septimus Severus, der levede omtrent ved Aar 200, at den første almindelige For-

følgelse fandt Sted. Han troede nemlig, at han kunde standse Kristendommens Udbredelse ved at udstede den Befaling, at alle, der gik over til den, skulde dø. Men Tiden viste, at han tog meget fejl; thi der blev desuagtet stadig flere og flere Kristne. Da der saa var gaaet 50 Aar til, udstedte Kejser Decius den grusomme Befaling, at alle Kristne skulde dø; paa den Maade tænkte han, skal vi da faa Ende derpaa. Men han tog ogsaa fejl; thi den Frimodighed, hvormed Martyrene (det kalder vi dem, der dør for Herrens Skyld) gik i Døden, var den allerbedste levende Prædiken og førte mange til Troen paa Herren. Da der saa atter var gaaet 50 Aar, og man var lige vidt, kom der Befaling fra Kejser Diokletian, at nu skulde alle Kirker rives ned og jævnes med Jorden; thi mente han, fra dem kommer Kristendommen, og endvidere skulde alle hellige Bøger brændes, saa havde de Kristne ikke noget at læse i; og endelig skulde alle Præster og Biskopper dø; thi de prædikede i Kirkerne og skrev de hellige Bøger.

Men ingen af disse Kejsere tænkte paa, at de førte Krig med Ham, som sagde: „Mig er Magt givet i Himlen og paa Jorden.“ Han havde tilladt dem at gøre det, for at al Verden skulde se, at Verdens mægtigste ikke formaadede noget mod ham, og medens Djævelen havde brugt disse Kejsere til at føre Krig mod de Kristne, brugte Herren den næste Kejser efter Diokletian til at give de Kristne Fred paa Jord, for en Tid da, nemlig Kejser Konstantin den Store.

Den Begivenhed, jeg nu vil fortælle, fandt Sted under Kejser Decius. Han befalede, at alle de Kristne skulde dø; men hvorledes skulde man faa at vide, hvem der virkelig var Kristne og hvem ikke.

Nu var det saadan, at Kejserne og Folkene i det hele og store var Hedninger og dyrkede mange Afguder; men de romerske Kejsere blev saa hovmodige efterhaanden, at de erklærede sig selv for Guder og forlangte, at Folkene skulde yde dem guddommelig Tilbedelse og bringe Ofre til dem; men dette vilde de Kristne paa ingen Maade; thi de holdt fast paa dette: „Du skal tilbede Herren din Gud og tjene ham alene.“

Der laa paa denne Tid et Regiment Soldater ovre i Lille-Asien, og Kejser Decius' Befaling kom naturligvis ogsaa til Generalen der. Men han var en Hedning. Nu maatte han se at finde ud, hvormange sande Kristne, han havde mellem Soldaterne. Hør nu, hvorledes han bar sig ad. Da Løningsdagen kom, stillede han uden for sit Telt et Bord, paa hvilket Pengene blev talt op; men ved Siden af dette stillede han et andet lille Bord, (man kalder det en Trefod). Bordpladen var en Metalskal, under denne stod paa en Hylde en brændende Lampe, der opvarmede Metalskaalen. Paa det første Bord stod desuden en Skaal fuld af smaa Røgelseskorn. Nu skulde alle Soldaterne gaa forbi Bordet og modtage deres Løn, og naar de havde faaet den, skulde de tage lidt af Røgelseskornene og lægge dem paa Metalskaalen; der smeltede de, og en vellugtende Røg steg saa op foran Kejsers Billede. Men de kristne Soldater var straks paa det rene med, at dette betød at „ofre“ til Kejseren, og derfor blev de enige om ikke at gøre dette, saa maatte der komme, hvad der vilde, og det var netop dette, Generalen ogsaa ventede. Hver Soldat, der ikke tog af Røgelsen, blev straks arresteret, og da det hele var forbi, var der 40 Soldater, som havde nægtet at ofre til Kejseren; de var jo dermed dømt til Døden. Men hvorledes skulde den nu foregaa? Undertiden brugte man at brænde de Kristne levende, til andre Tider kastede man dem for vilde Dyr og lod disse sønderrive dem, men hør nu, hvad Generalen fandt paa!

Der var en stor Sø i Nærheden af Lejren, og da det var Vinter, var den tillagt. Han lod da hugge 40 Huller i Isen og førte Soldaterne ned til Søen. Efter at han havde ladet dem klæde af og deres Arme binde, satte han dem ned i hver sit Hul, saaledes at de kun lige havde Hovedet oven for Isen. Inde paa Strandbredden satte han andre Soldater paa Vagt, for at ingen skulde komme og befri dem. Ligeledes lod han der tænde Baal, hvorover han lod hængte Kedler med Vand; han lod hensætte Badekar ved Siden af, og lod saa sige, at hver den af Soldaterne, der fortrød at have nægtet at ofre til Kejseren og nu vilde love at gøre det, skulde straks blive taget op af Vandet, komme i varmt Bad og faa fuld Tilgivelse. Dette var en stor Fristelse for dem, der ikke havde en fast Tro, og skulde ogsaa være det.

Men Soldaterne var meget standhaftige; de opmuntrede hinanden, idet de tiltalte hinanden med skønne Skriftsprog; særlig lod et Skriftsprog atter og atter, nemlig dette: „Vær tro indtil Døden, saa vil jeg give dig Livens Krone.“ Ofte istemte en eller anden en Salme eller aandelig Sang, og alle de andre sang med. Og de holdt ud, undtagen den yngste af dem; ud paa Natten gav han efter og lovede at ofre, hvis han maatte slippe op af det kolde Vand. Han blev ogsaa taget op og kom i Badekarret med det varme Vand; men han fik ingen Glæde af det, Stakkel, og hvor skulde han ogsaa have faaet det; han kunde ikke tale den bratte Overgang, og døde i Badekarret. Det maatte jo gøre et dybt Indtryk paa de andre og styrke dem i at holde ud.

Men saa blev der vel kun 39 Riddere, siger du? Ja, nu skal du høre Slutningen.

Lige hen i Morgendæmningen saa en af de Soldater, der hele Natten havde staaet paa Vagt inde paa Strandbredden, et underligt Syn. Han var i Forvejen inderlig grebet af Medlidenhed med sine Kammerater, om hvilke han ikke vidste andet, end hvad der var godt; men Medlidenheden blev til den dybeste Beundring, da han saa deres

Mod til at bære de store Lidelser, og mere og mere betaget blev han af de skønne Sange og de dybe Ord af den hellige Skrift. Pludselig saa han Himlen aabne sig og 40 gyldne Kroner dale ned derfra og sætte sig paa hver af Soldaternes Hoveder; kun den 40de Krone svævede over det tomme Hul. Da tænkte han, at den Herre, der gav sine Venner et saadant Mod til at lide og dø, ham var det i Sandhed værd at tilhøre, og derfor kastede han sine Vaaben og sine Klæder og sprang ned i det tomme Hul og blev kronet med den gyldne Martyrkrone. Saaledes blev der alligevel „40 Riddere.“

DR. MARTIN LUTHER OG HANS BETYDNING SÆRLIG FOR SKOLEUNDERVISNINGEN.

(Fortsat fra Side 6.)

Men ved sine Forklaringer af Budene lod han forstaa, at det gjaldt for ham ikke om at hævde dem som den gamle Moselov, men at faa dem omplantet i den nye Pagts Jordbund som en guddommelig Gave til Menneskene. Sabbatsbudet forsvandt i hans Forklaring. Idet han i Stedet for talte om „Prædikenen og Guds Ord“ som Middel til at helige Hviledagen, har han for alle Tider protesteret imod at tage disse Bud som et tyngende Aag, saaledes som det er sket i den reformerte Kirke. Sin Opstilling af Katekismens Stykker forklarer han selv med de Ord: „I det første Stykke hører vi, hvad Gud venter, at vi vil gøre og lade være; i det andet, Troen, hvad vi maa vente og modtage af Gud.“ Den lille Bog siger m. a. O. straks: „Gud er den højeste, han har et Krav paa hvert Menneskes Liv; men hvad han kræver, har han selv draget Omsorg for at skænke os.“ Saaledes har Luther mere tænkt paa at give os en Bog til at leve i og bruge som en Slags Bønebog end en „Lærebog“ i egentlig Forstand. Det er derfor, at han skriver et Sted: „Saa gammel en Doktor jeg er, saa beder jeg dog daglig min lille Katekismus.“ I Overensstemmelse hermed har den bekendte Historiker Leopold Ranke udtalt: „Lykkelig det Menneske, som nærer sin Sjæl dermed og holder fast derved. Thi han ejer en uforgængelig Trøst i hvert et Øjeblik.“ Jeg har selv kendt en anset Jurist og Statsmand blandt vore egne, som fortalte, at naar han gik paa Rejse, havde han altid Luthers lille Katekismus med i sin Kuffert.

Det har været vor Tid forbeholdt at lade Røster komme til Orde, som har ganske modsat Klang. I Tyskland er der et Parti indenfor Lærerstand, de saakaldte „Zwiskauerpædagoger,“ som for enhver Pris vil have den fjernet fra Skolen. Og hos Kristendommens Modstandere og Kirkens Fjender er dette jo en Selvfølge. Men det mærkelige er, at Talsmænd for personlig Kristendom ogsaa optræder som dens ivrige Modstandere.

I Anledning af Reformationsjubileet i Fjor ytrede en af dem: „I Kristendommen er alt personligt. Alt afhænger af personligt Forhold. Det drejer sig helt igennem om Tro, om Hengivelse, og det er en personlig Livsbevægelse. Men Lærebogen forvandler det hele til Dogmatik.“ Og en anden Røst udraabte: „En lille Reformation til Minde om den store: Bort med Lærebogen!“ Det er bekendt nok, at denne Betragtningssmaade finder Genklang hos en stor Del af vor dygtige Lærerstand, som netop gerne vil medvirke til at bringe den opvoksende Slægt under Indflydelse af Kristi Evangelium.

Disse Forkastelsesdomme kan nu aldrig ramme Luthers lille Katekismus selv. I den vil man forgæves lede efter Dogmatik. Den er helt igennem anlagt paa Trosliv og ikke paa Troslære. Det kan f. Eks. ses af, at medens den første Trøstartikel taler om Gud som den almægtige Skaber af Himmelen og Jorden, saa lader Luther i sin Forklaring Himmels og Jordens Skabelse helt forsvinde og taler kun om mig, den enkelte, hvad Gud har gjort og fremdeles gør og vil gøre for mig, og hvad jeg skylder ham, et udelukkende personligt Forhold. Paa samme Maade er det i den anden og tredje Trøstartikel. Der kan ikke tales mere personligt, mere vidnende om, at det gælder den enkeltes højeste Livsinteresser, end naar Luther lærer os hver især at sige, at „mig fortabte og fordømte Menneske har Jesus Kristus genløst ved sit dyrebare Blod, og han er min Herre, for at jeg skal tjene ham i evig Retfærdighed, Uskyldighed og Salighed.“ Inderligst og barnligst træder dette Personlighedspræg os vel imøde, naar han forklarer Indledning til Fadervor med disse Ord: „Gud vil dermed tilskynde os at tro, at han er vor rette Fader og vi er hans rette Børn, for at vi trostigt og med fuld Tillid skal bede ham som kære Børn deres kære Fader.“

Saaledes har denne lille Bog i 400 Aar vidnet om personligt Trosliv paa Grundlag af Guds Velgørelser imod os som Hovedsagen i den kristelige Børnelærdom.

Naar den desuagtet er kommen i Miskredit hos mange alvorlige Kristne, kan det vel kun hidrøre fra, at man paa den overfører den Misstemning, som med Rette eller med Urette kan være fremkaldt ved de forskellige „Lærebøger.“ Balles, Pontoppidans, Balslevs og de mange andre, som har omgivet den med en Ramme, for hvis Skyld man kan være fristet til at glemme Billedet selv. Men disse Lærebøgers fornemste eller egentlige Bestemmelse er at være Haandbøger for Lærere, og saa bliver det den enkelte Lærers Sag efter sit bedste Skøn og paa sin individuelle Maade at udnytte den til at udfolde og levendegøre Katekismusstoffet, det uundværlige Børnelærdomsindhold for sig selv og Børnene og hjælpe dem at bevare det i Hukommelsen og bede det i deres Hjerter

for Guds Aasyn og leve det i Praktis hjemme og ude.

Dette var Luthers Mening med Bogen. Og naar Forældre og Lærere og Børn og Unge og Gamle vil tage sig for at bruge den paa denne Maade, saa bliver det utallige, som vil gentage det Ord, som paa Reformationstiden en latinsk katolsk Prælat skal have udtalt uden at kende dens Forfatter nærmere: „Velsignet være de Hænder, som har skrevet denne Katekismus.“ Vore fromme Fædre, der levede i Tiden, før Kampen mellem Rettroen og Pietisme og Nationalisme og det forrige Aarhundredes Vækkelse havde forvirret Aanderne, erkendte med Tak, at i denne lille Bog foreligger der en Gave fra Herren selv til den lutherske Kirke, som det paahviler Menigheden at tilegne sig og udnytte for Hjemmene, og som det paahviler Skolen og Præsterne at udnytte for Børnene og Ungdommen og de Ældre med, indtil dens fromme Ord paa Sottesengen bliver de Gamles Trøst og de Døendes Haab.

At dette maatte ske atter i vor Tid, det er et Pinsønske, hvortil jeg kan anbefale alle at sige Ja og Amen i deres Hjerter.

TIL DEN FOR. D. EV.-LUTH. KIRKES BØRNEHJEM.

Før kvitteret, se Bbl. Nr. 35 \$332.99. Vermillion, S. Dak., Christian Hansen \$10. Lyons, Neb., Mrs. Niels Hansen \$5. Elm-dale, Minn., Elise S. Nielsen, Anfelt B. Nielsen \$10. Racine, Wis., Immanuel's Mgh. \$25. Farmington, Minn., Louis Nelson \$5. Chicago, Ill., James Petersen \$9. Vermillion, S. Dak., H. P. Hansen og Hustru \$5. Portland, Oregon, Børnenes Missionsf. „Dagry“ \$10. So. Omaha, N. U. Kent \$40. Laurens, N. Y., Matthaues Mgh., ved Pastor A. Kirkegaard \$4.50. Albert Lea, Minn., Mrs. C. Jensen \$10. Blair, Nebr., Carl og Erik Christensen \$5. Westbrook, Maine, The First Danish Luth. Church \$26.48. Tilsammen \$498.37.

BØRNEBENES OFFER TIL MISSIONEN.

Japanmissionen:

Luck, Wis., Vor Felters Mgh., Søndagsskolen 2.30
Denver, Colo., Bethania Mgh. S. S. 19.75
Hutchinson, Minn., Den d. l. Søndagsskole 12.46
Brush, Colo., St. Ansgars Mgh., Søndagsskolen 8.91
Kenmare, N. Dak., Trin. Mgh., Søndagsskolen 13.11
Kiowa, Colo., Eben Ezer Mgh., Søndagsskolen 8.10
Harlan, Ia., Søndagsskolen 11.21
Albert Lea, Minn., Søndagsskolens Kvartalsoffer 8.75

Tilsammen \$84.59

Indianermissionen:

Luck, Wis., Vor Felters Mgh., Søndagsskolen \$2.30
Plainview, Neb., Overskud fra en Søndagsskolefest 4.90
Potter, Nebr., St. Peters Mgh., Søndagsskolen 6.50
Sioux City, Ia., Søndagsskolens Hedninge-Missionsf. 5.40
Albert Lea, Minn., Søndagsskolens Kvartalsoffer 4.38

Tilsammen \$23.48

Blair, Nebr., den 25. Sep. 1918.
Med Tak modtaget. Otto Hansen.

„We'll Keep Old Glory Flying.“

A new national Flag Song of lofty sentiment and striking form. The right song at the right time.

Words and music — our special price — 25 Cents.

Dan. Luth. Publ. House.
Blair, Nebr.

„Danske i Kamp“

i og for Amerika, fra ca. 1640 til 1865,
Samlet og fortalt af P. S. Vig.

Et historisk og biografisk Værk, livligt og populært fremstillet, til Minde om Mænd af dansk Fødsel ener og gennem Tidernes har kæmpet for Stjernebanneret og Frihedens Sag.

Bogen omfatter 400 Sider med ca. 50 illustrationer og er indbundet i dannebrogssødt Shirting med hvidt Titeltryk.

Pris \$2.50 portofrit.

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebr.